

Prese un informācija

Eiropas Savienības Tiesa
PAZIŅOJUMS PRESEI Nr. 28/22
Luksemburgā, 2022. gada 16. februārī

Spriedumi lietās C-156/21 Ungārija/Parlaments un Padome
un C-157/21 Polija/Parlaments un Padome

Pasākumi Savienības budžeta aizsardzībai: Tiesas plēnumš noraida Ungārijas un Polijas celtās prasības par nosacītības mehānismu, ar kuru tiesības saņemt finansējumu no Savienības budžeta ir pakļautas prasībai par to, ka dalībvalstīm ir jāievēro tiesiskuma principi

Šis mehānisms ir ticis pieņemts, balstoties uz atbilstošu juridisku pamatu, tas ir saderīgs ar LES 7. pantā paredzēto procedūru, un ar to tiek ievērotas it īpaši Savienībai piešķirto pilnvaru robežas, kā arī tiesiskās drošības princips

2020. gada 16. decembrī Parlaments un Padome pieņēma regulu¹, ar kuru paredz vispārēju nosacītības režīmu Savienības budžeta aizsardzībai, ja kādā dalībvalstī tiek pārkāpti tiesiskuma principi. Lai sasniegtu šo mērķi, šajā regulā Padomei ir atļauts pēc Komisijas priekšlikuma noteikt pasākumus Savienības budžeta aizsardzībai, kā, piemēram, apturēt maksājumus no Savienības budžeta vai apturēt vienas vai vairāku no šī budžeta finansējumu programmu apstiprinājumu².

Gan Ungārija, gan Polija cēla prasību Tiesā, lūdzot atcelt šo regulu. Savas attiecīgās prasības tās balsta tostarp uz to, ka LES un LESD neesot atbilstoša juridiskā pamata; uz to, ka esot apieta LES 7. pantā paredzētā procedūra³; uz to, ka esot pārsniegta Savienības kompetence, un uz tiesiskās noteiktības principa pārkāpumu. Savu argumentu atbalstam Ungārija un Polija atsauca uz **Padomes Juridiskā dienesta konfidenciālu atzinumu** par sākotnējo priekšlikumu, kā rezultātā tika pieņemta šī regula, un **Tiesa** – neraugoties uz Padomes iebildumiem – **to akceptē**, balstoties uz **sevišķi svarīgām sabiedrības interesēm, kāda ir likumdošanas procesa pārskatāmība**.

Šajās divās lietās Ungārija un Polija atbalstīja viena otru, savukārt Beļģija, Dānija, Vācija, Īrija, Spānija, Francija, Luksemburga, Nīderlande, Somija, Zviedrija un Komisija iestājās lietā Parlamenta un Padomes prasījumu atbalstam. Pēc Parlamenta lūguma Tiesa šīs lietas izskatīja paātrinātā tiesvedībā. Turklāt, ņemot vērā šajās lietās aplūkoto jautājumu būtisko nozīmi, lai precizētu no Līgumiem izrietošās iespējas Savienībai aizsargāt savu budžetu un savas finanšu intereses, saskaroties ar tiesiskuma pārkāpumiem dalībvalstīs, šīs lietas tika iedalītas Tiesas plēnumam.

Tiesa konstatē, pirmām kārtām, attiecībā uz regulas juridisko pamatu, ka regulā paredzētā procedūra var tikt ierosināta tikai gadījumā, ja pastāv pamatoti iemesli uzskatīt, ne vien ka dalībvalstī tiek pārkāpti tiesiskuma principi, bet galvenokārt – ka šie pārkāpumi ietekmē vai nopietni draud ietekmēt Savienības budžeta pareizu finanšu pārvaldību vai Savienības finanšu interešu aizsardzību. Turklāt pasākumi, kas var tikt noteikti, pamatojoties uz regulu, attiecas vienīgi uz Savienības budžeta izpildi, un tie visi ir tādi, ar kuriem tiek ierobežots finansējums no šī budžeta atkarībā no šāda pārkāpuma vai nopietnu tā draudu ietekmes uz to. Tādējādi **regula ir domāta, lai aizsargātu Savienības budžetu pret apdraudējumiem, kas pietiekami tieši izriet no tiesiskuma principu pārkāpumiem, un nevis tam, lai sodītu par šādiem pārkāpumiem per se**.

¹ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES, Euratom) 2020/2092 (2020. gada 16. decembris) par vispārēju nosacītības režīmu Savienības budžeta aizsardzībai (OV 2020, L 433 I, 1. lpp.).

² Tomēr regulā ir aizsargātas galasaņēmēju un labuma guvēju likumīgās intereses.

³ LES 7. pantā ir paredzēta iespēja ierosināt procedūru pret dalībvalsti, ja ir nopietni pārkāptas Savienības vērtības vai ir drošs šāda pārkāpuma risks.

Šajā ziņā Tiesa atgādina, ka **kopējo vērtību, uz kurām ir balstīta Savienība, kuras dalībvalstis ir identificējušas un kuras tām ir kopīgas, un kuras nosaka pašu Savienības kā šīm valstīm kopējas tiesību sistēmas identitāti**⁴, – tostarp tiesiskuma un solidaritātes – ievērošana no dalībvalstu puses ir šo valstu savstarpējās uzticēšanās pamatā. Tā kā šī ievērošana ir visu dalībvalstij no Līgumu piemērošanas izrietošo tiesību izmantošanas nosacījums, Savienībai ir jāspēj savu pilnvaru ietvaros aizsargāt šīs vērtības.

Tiesa šajā jautājumā precīzē, pirmkārt, ka **šo vērtību ievērošanu nevar reducēt līdz pienākumam, kurš jāievēro kandidātvalstij, lai pievienotos Savienībai, un no kura tā var atbrīvoties pēc pievienošanās.** Otrkārt, tā uzsver, ka **Savienības budžets ir viens no galvenajiem instrumentiem, kas Savienības politikā un darbībā ļauj konkretizēt dalībvalstu solidaritātes pamatprincipu, un ka šī principa īstenošana ar šī budžeta palīdzību ir balstīta uz dalībvalstu savstarpējo uzticēšanos attiecībā uz budžetā iekļauto kopīgo resursu atbildīgu izlietojumu.**

Savienības budžeta pareizu finanšu pārvaldību un Savienības finanšu intereses var nopietni apdraudēt kādā dalībvalstī notikuši tiesiskuma principu pārkāpumi. Šo pārkāpumu sekas var būt tostarp tādas, ka nav garantiju, ka no Savienības budžeta segtie izdevumi atbildīs visiem Savienības tiesībās paredzētajiem nosacījumiem un līdz ar to – mērķiem, kurus Savienība vēlas sasniegt, kad tā finansē šādus izdevumus.

Tādējādi tāds horizontāls **“nosacītības mehānisms”** kā ar regulu ieviestais, ar kuru Savienības budžeta finansējuma saņemšana ir pakļauta nosacījumam par to, ka dalībvalstij jāievēro tiesiskuma principi, **var ietilpt ar Līgumiem Savienībai uzticētajā kompetencē noteikt “finanšu noteikumus” Savienības budžeta izpildei.**

Otrām kārtām, Tiesa konstatē, ka ar procedūru, kas izveidota ar **regulu, netiek apieta LES 7. pantā paredzētā procedūra un tiek ievērotas Savienībai piešķirtās kompetences robežas.**

LES 7. pantā paredzētās procedūras mērķis ir ļaut Padomei vērsties pret smagiem un pastāvīgiem katras no kopīgajām vērtībām, uz kurām ir balstīta Savienība un kuras definē tās identitāti, pārkāpumiem, lai it īpaši liktu attiecīgajai dalībvalstij izbeigt šos pārkāpumus. Savukārt regula ir domāta Savienības budžeta aizsardzībai, un tikai tādā gadījumā, ja dalībvalstī tiek pārkāpti tiesiskuma principi veidā, kas ietekmē vai nopietni draud ietekmēt šī budžeta pienācīgu izpildi. Līdz ar to t.s. **LES 7. panta procedūrai un ar regulu izveidotajai procedūrai ir dažādi mērķi, un tām katrai ir skaidri atšķirīgs priekšmets.**

Turklāt, tā kā regula Komisijai un Padomei ļauj izskatīt vienīgi tādas situācijas un tādu rīcību, kas ir attiecināmas uz dalībvalsts iestādēm un kam ir nozīme Savienības budžeta pareizai izpildei, šīm iestādēm ar šo regulu **piešķirtās pilnvaras nepārsniedz Savienībai piešķirto pilnvaru robežas.**

Trešām kārtām, attiecībā uz Ungārijas un Polijas argumentu par **tiesiskās drošības** principa pārkāpumu, konkrēti – par to, ka regulā neesot definēts ne “tiesiskuma” jēdziens, ne tā principi, Tiesa uzsver, ka principi, kas šajā regulā ietverti kā šo jēdzienu veidojošie elementi⁵, ir plaši attīstīti tās judikatūrā, ka to avots ir rodams **kopīgajās vērtībās, kuras dalībvalstis atzīst un piemēro arī savās tiesību sistēmās, un ka tie izriet no dalībvalstīm kopīgā “tiesiskuma” jēdziena, kuru tās ievēro, kā to konstitucionālajām tradīcijām kopīgas vērtības.** Tādējādi Tiesa uzskata, ka **dalībvalstis spēj pietiekami precīzi noteikt katra no šiem principiem būtisko saturu, kā arī no tiem izrietošās prasības.**

⁴ LES 2. pantā ietvertās Savienības pamatvērtības, kas ir dalībvalstīm kopīgas, ir cilvēka cieņa, brīvība, demokrātija, vienlīdzība, tiesiskums un cilvēktiesību ievērošana sabiedrībā, kur nav diskriminācijas un valda taisnīgums, solidaritāte un sieviešu un vīriešu līdztiesība.

⁵ Saskaņā ar regulu šis jēdziens ietver likumības principu, kas nozīmē pārredzamu, pārskatatbildīgu, demokrātisku un plurālistisku likumdošanas procesu; juridisko noteiktību; izpildvaras patvaļīguma aizliegumu; efektīvu tiesību aizsardzību tiesā, tostarp tiesu iestāžu pieejamību, ko nodrošina neatkarīgas un objektīvas tiesas, arī attiecībā uz pamattiesībām; varas dalīšanu; un nediskriminēšanu un vienlīdzību likuma priekšā.

Tiesa turklāt precizē, ka regula tajā noteikto aizsardzības pasākumu pieņemšanai prasa, lai tiktu konstatēts, ka pastāv **reāla saikne** starp tiesiskuma pārkāpumu un ietekmi uz Savienības pareizu finanšu pārvaldību vai tās finanšu interesēm vai nopietniem draudiem tās ietekmēt, un lai pārkāpums attiektos uz **situāciju** vai uz **ricību**, kas ir attiecināma uz dalībvalsts iestādi un **kam ir nozīme** Savienības **budžeta pareizai izpildei**. Tā norāda, ka “**nopietnu draudu**” **jēdziens** ir **precizēts** Savienības **finanšu noteikumos**, un uzsver, ka **aizsardzības pasākumiem**, kas var tikt pieņemti, ir jābūt **stingri samērīgiem attiecībā pret** konstatētā pārkāpuma **ietekmi** uz Savienības budžetu. It īpaši – Tiesas ieskatā – šādi pasākumi var attiekties uz citām darbībām un programmām, kuras šie pārkāpumi neietekmē, tikai tiktāl, ciktāl tas ir stingri nepieciešams, lai sasniegtu mērķi **aizsargāt šo budžetu kopumā**. Visbeidzot, konstatējusi, ka Komisijai ir jāievēro – Savienības tiesas kontrolē – **stingras procesuālās prasības**, kas paredz tostarp **vairākkārtēju konsultēšanos ar attiecīgo dalībvalsti**, Tiesa secina, ka **regula atbilst tiesiskās drošības principa prasībām**.

Šādos apstākļos **Tiesa Ungārijas un Polijas celtās prasības noraida pilnībā**.

ATGĀDINĀJUMS. Atcelšanas prasības ir vērstas uz to, lai atceltu Savienības iestāžu tiesību aktus, kas ir pretrunā Savienības tiesībām. Noteiktos apstākļos dalībvalstis, Eiropas iestādes un privātpersonas var celt prasību atcelt tiesību aktu Tiesā vai Vispārējā tiesā. Ja prasība ir pamatota, tiesību akts tiek atcelts. Attiecīgajai iestādei ir jānovērš iespējamās nepilnības tiesiskajā regulējumā, kas radušās sakarā ar tiesību akta atcelšanu.

Neoficiāls dokuments plašsaziņas līdzekļu vajadzībām, kas Tiesai nav saistošs.

Pilns spriedumu teksts ([C-156/21](#) un [C-157/21](#)) un rezumējums tiek publicēts CURIA tīmekļvietnē pasludināšanas dienā.

Kontaktpersona presei: Gitte Stadler ☎ (+352) 4303 3127

Spriedumu pasludināšanas attēli ir pieejami “[Europe by Satellite](#)” ☎ (+32) 2 2964106